

Orijinal Araştırma Makalesi**Malatya’da İlköğretim Okulu Öğrencilerinde Şaşılık Sıklığı***Strabismus Prevalence in Primary Schools’ Children in Malatya***Soner Demirel¹, Abuzer Gündüz¹, Behice Şuheda Duman¹, Penpegül Fırat¹,
Sevtap Bakır², Cengiz Yakıncı³**¹*Inönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları AD, Malatya.*²*Inönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, Malatya.*³*Inönü Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları AD, Malatya.***Özet**

Bu çalışmada, Malatya il merkezinde bulunan ilköğretim okullarındaki çocuklarda şaşılık prevalansının saptanması amaçlandı. Çalışmaya yaşları 6-12 arasında değişen ilköğretim öğrencileri alındı. Okullar, düşük (Grup 1) ve yüksek (Grup 2) sosyoekonomik düzeyli okullar olarak iki gruba ayrıldı. Taramaya alınan tüm öğrencilere Hirschberg korneal ışık refleksi ve kardinal bakış yönlerinde göz hareketleri incelemesi ile uzak ve yakın kapama testleri yapıldı. Toplam 2088 (gruplarda sırasıyla, 1404 ve 684) öğrenci üzerinde tarama yapıldı. Tüm öğrencilerin 39’unda (%1.87) (21’i grup 1’de, 18’i grup 2’de) şaşılık tespit edildi. En çok rastlanılan şaşılık tipinin esotropya olduğu saptandı. Şaşılığı olan olguların 19’unda (%48.7) ambliyopi gözlemlendi. Tüm şaşılık olgularından 33’ünün (%84.6) daha önce bu hastalık bakımından tıbbi tanı aldığı görüldü. Bunların düzenli takip olma oranlarının ise gruplarda sırasıyla %52.3 ve %61.1 olduğu saptandı. Sonuç olarak, rutin göz muayeneleri şaşılığın erken tanı ve tedavisi açısından önemlidir. Okul taramaları tıbbi tanı ve tedaviye başvurmamış olguların saptanması bakımından faydalı olabilir.

Anahtar Kelimeler: Okul taraması, Şaşılık, Ambliyopi.**Abstract**

In this study, we aimed to determine the prevalence of strabismus in primary schools’ children in Malatya. This study was performed on primary school students in Malatya between 6-12 years. The schools were divided into 2 groups, in terms of socio-economic structures to be lower (Group 1) and higher (Group 2) status. Hirschberg corneal reflex test, cover-uncover test and ocular movements in cardinal positions were examined in all children. The children taken diagnosis of heterotropya were invited for complete ophthalmologic examination. The groups were consisted of 2088 children (1404 and 684, in groups respectively). Thirty-nine of all students (1.87%) were diagnosed with strabismus (21 in group 1 and 18 in group 2). The most frequent type of strabismus was esotropya. Ambliopia rate was 19 of 39 (48.7%) in strabismic population. The vast majority of strabismic children (84.6%) were previously diagnosed in both groups. Regular follow-up rates were found to be 52.3% and 61.1% in groups, respectively. Routine ophthalmologic examinations are important for early diagnosis and treatment of strabismus. When the routine examinations were not performed on time, school screenings for strabismus would be beneficial.

Key Words: School screening, Strabismus, Ambliopia.**Giriş**

Şaşılık, çocukların görsel ve psikolojik gelişimleri üzerinde olduğu kadar; çocuklar arasındaki sosyal ilişkilerin devamında da çok önemli etkiye sahiptir (1-3). Aynı zamanda şaşılık, kişilerin eğitim-öğretim ve meslek seçiminde de önemli bir unsurdur (4). Kozmetik etkisinin yanı sıra, görme üzerine olan etkisi ve uygulanan kapama, gözlük ya da cerrahi gibi tedavilerin çocuklar üzerinde psikolojik kalıcı etki bırakmaması için, şaşılığın mümkün olduğunca erken tanısı ve tedavisi önem kazanmaktadır.

Biz bu çalışmada ilköğretim okulları seviyesinde şaşılık taramasının yapılmasını planladık. Bu taramadaki amacımız, Malatya İl merkezinde farklı bölgelerde bulunan okullardaki şaşılık prevalansını saptamak ve gerekli önerilerde bulunmaktır.

Gereç ve Yöntem

Çalışmamıza Malatya il merkezindeki bazı ilköğretim okullarında okuyan 6-12 yaş grubundaki öğrenciler alındı. Bu amaçla, şehir merkezinde düşük (Grup 1) ve

yüksek (Grup 2) sosyoekonomik düzeylere sahip toplam 6 okul şaşılık taraması için seçildi.

Tarama öncesi İl Mili Eğitim Müdürlüğü ve İnönü Üniversitesi İnsan Etik Kurulu onayları alındı. Çalışma sahasında görev alan tıp fakültesi son sınıf öğrencilerine göz hastalıkları ve şaşılık tanısında kullanılacak tarama testleri ve muayeneleri hakkında eğitim verildi. Şaşılık taramasında kardinal bakış yönlerinde göz hareketleri bakıldı, ayrıca Hirschberg korneal ışık refleksi, uzak ve yakın kapama testleri uygulandı (5-6).

Taramaya alınan tüm öğrencilere bu testler yapıldı. Çalışmaya sadece tropya (aşık şaşılık) olguları alındı, forya (gizli şaşılık) tanısı konulan olgular alınmadı. Tropya tanısı konulan öğrenciler, göz polikliniğimize belirli günlerde davet edildi. Yapılan muayenede çocuklara eğitim düzeyi ve yaşına göre görme, sikloplejik refraksiyon, biyomikroskopi, fundus ve şaşılık muayeneleri yapıldı. Şaşılık muayenesinde prizma örtme testi ile uzak ve yakın prizmatik değerler

alındı. Ayrıca bu öğrencilerin ailelerine (özellikle annelerine) daha önce şaşılık tanısı konulup konulmadığı ve tanı konuldu ise bu takiplere düzenli şekilde gidip gitmedikleri soruldu.

Bulgular

Çalışmaya yaşları 6-12 arasında olan toplam 2088 (1103 erkek, 985 kız) öğrenci alındı. Bu öğrencilerin 1420'si 1. grupta, 688'i ise 2. grupta yer aldı. Tüm öğrenciler tarandığında, birinci grupta 21 (%1.48), ikinci grupta 18 (%2.62), toplam 39 olguda (%1.87) şaşılık tespit edildi. Daha önce tanı konulan olguların oranı gruplarda sırasıyla 19/21 (%90.4) ve 14/18 (%77.8) olduğu ve ortalama 33/39 (%84.6) olgunun daha önce şaşılık tanısı aldığı öğrenildi. Bu olgularda düzenli takip oranlarının ise sırasıyla 11/21 (% 52.3) ve 11/18 (%61.1) olduğu görüldü. Olguların tanı ve takip durumları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Olguların tanı ve takip durumları.

	Grup 1 (n=21)	Grup 2 (n=18)	Toplam (n=39)
Tanı			
Konulmuş	19 (%90.4)	14 (%77.8)	33 (%84.6)
Konulmamış	2 (%9.6)	4 (%22.2)	6 (%15.4)
Takip			
Düzenli	11 (%52.3)	11 (%61.1)	22 (%56.4)
Düzensiz	10 (%47.7)	7 (%38.9)	17 (%43.6)

Poliklinik muayenesinde 25 öğrencide esotropya (%64.1), 9 öğrencide eksotropya (%23.1), 5 öğrencide ise özel şaşılık (%12.8) tipleri izlendi. Aynı zamanda şaşılığı olan öğrencilerin 23'ünde (%58.9) kırma kusuru, 19'unda (%48.7) ise ambliyopi tespit edildi. Bunların 12'si (%63.2) strabismik, 7'si ise (%36.8) ametropik ve anizometropik ambliyopi idi. Şaşılık tipten göre olgular Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Şaşılığı olan öğrencilerin şaşılık tiplerine göre dağılımı

Şaşılık Tipi	Grup 1 (n=21)	Grup 2 (n=18)	Toplam (n=39)	Şaşılık İçi Oran (%)
Esotropya (ET)			25	64.1
Konjenital	2	1	3	
Akomodatif refraktif	2	2	4	
Devamlı	8	7	15	
Sekonder	2	1	3	
Eksotropya (XT)			9	23.1
İntermitan	3	2	5	
Devamlı	2	2	4	
Özel Şaşılıklar			5	12.8
Duane Sendromu	1	1	2	
Paralitik şaşılık	1	2	3	

Tartışma

Şaşılık, çocuklarda karşılaşılan en önemli göz hastalıklarından birisidir. Çalışmamızda, tarama yapılan ilköğretim çocuklarındaki şaşılık oranı %1.87 olarak saptanmıştır. Bu konuyla ilgili ülkemizde yapılan çalışmalarda ise bu oran %1-6 olarak saptanmıştır. Ayrıca çalışmamızda şaşılığı olan öğrencilerin %58.9'unda farklı kırma kusurları tespit edilmiştir. Bu oran genel popülasyonda yapılmış çalışmalarda ise %10.7-50.07 arasında bildirilmektedir (7-12). Taramamızdaki oranların diğer çalışmalara göre farklı olmasının nedeninin, forya (gizli şaşılık) tanısı alan olguların çalışmamıza alınmaması olduğu kanaatindeyiz.

Literatürde çocuklar üzerinde yapılan çalışmalarda ambliyopi prevalansı %0.5 ile %3.1 arasında bildirilmektedir. Ancak çalışmamızda şaşılıklı çocukların yaklaşık yarısında (%48.7) ambliyopi olduğu belirlendi. Bu durum bize şaşılığın ambliyopi yönünden önemini göstermektedir (10,13,14).

Çalışmamızdaki hastaların yaklaşık %85'ine daha önce tanı konulduğu, buna karşılık, düzenli takibin 2. grupta %61.1, 1. grupta ise %52.3 olduğu saptandı. Yeni tanı konulan %15'lik bölümün ise yaklaşık %60'ının sosyoekonomik durumu düşük birinci gruba ait öğrenciler olduğu görüldü.

Olguların çoğuna daha önce tanı konulmuş olması ve yeterli olmasa da, düzenli takip oranının yüksek sosyoekonomik grupta daha fazla olduğu görülmektedir (Tablo 1). Bu bilgiler bize şaşılığın erken tanısında ve düzenli takibinde ailelerin eğitim ve sosyoekonomik seviyelerinin etkili bir faktör olduğunu göstermektedir.

Yol açtığı kozmetik ve görsel problemler nedeniyle şaşılık, mümkün olduğunca erken tanı ve tedavi almayı gerektirir. İdeal olan, çocukların doğumdan itibaren düzenli aralıklarla göz muayenelerinin yapılmasıdır. Erken yaşlarda bu muayeneler yapılmadığı takdirde, ilköğretimin sınıflarında yapılacak okul taramalarının da bu olgular açısından faydalı olacağı kanaatindeyiz.

Kaynaklar

1. Cumurcu T, Cumurcu BE, Ozcan O, Demirel S, Duz C, Porgalı E, Doganay S. Social phobia and other psychiatric problems in children with strabismus. *Can J Ophthalmol* 2011; 46(3): 267-70.
2. Hatt SR, Leske DA, Kirgis PA, Bradley EA, Holmes JM. The effects of strabismus on quality of life in adults. *Am J Ophthalmol* 2007; 144: 643-7.
3. Durnian JM, Noonan CP, Marsh IB. The psychosocial effects of adult strabismus: a Review. *Br J Ophthalmol* 2011; 95: 450-3.
4. Davidson S, Quinn GE. The impact of pediatric vision disorders in adulthood. *Pediatrics* 2011; 127: 334-9.
5. Friedmann L, Biedner B, David R, Sachs U. Screening for refractive errors, strabismus and other ocular anomalies from ages 6 months to 3 years. *J Pediatric Ophthalmology and Strabismus* 1980; 17: 315-317.
6. Sanaç AŞ. Şaşılık ve Tedavisi. Pelin Ofset. Ankara, 1993.
7. Turaçlı ME, Aktan G, Dürük K. Ankara bölgesinde farklı bölgelerde ana ve ilkokullarda göz taraması sonuçları. *T Oft Gaz* 1995; 25: 3-8.
8. Mutlu F. Gençlerde refraksiyon ve gözdibi araştırılması. *T Oft Gaz* 1978; 8: 198.
9. Öztürk F, Kurt E. Kayseri ve Manisa merkez ilkokullarında yapılan göz muayenesi sonuçları. *MN Oftalmoloji* 1999; 6: 77-9.
10. Toygar O, Öğüt MS, Kozakoğlu H. İstanbul'da ilköğretim çağı çocuklarında yapılan göz taraması sonuçları. *Türk Oftalmoloji Gazetesi* 2003; 33: 585-92.
11. Kargı HP, Köksal M, Tomaç S, Uğurbaş SH, Alpay A. Ophthalmologic abnormalities in children from a Turkish school for the Deaf. *Turk J Pediatr* 2003; 45: 39-42.
12. Cumurcu T, Düz C, Gündüz A, Doğanay S. Malatya ve çevresinde ilköğretim öğrencilerinde kırma kusuru sıklığı ve dağılımı. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 2011; 18: 145-8.
13. Pai AS, Rose KA, Leone JF, Sharbini S, Burlutsky G, Varma R, Wong TY, Mitchell P. Amblyopia prevalence and risk factors in Australian preschool children. *Ophthalmology* 2012; 119: 138-44.
14. Jamali P, Fotouhi A, Hashemi H, Younesian M, Jafari A. Refractive errors and amblyopia in children entering school: Shahrood, Iran. *Optom Vis Sci* 2009; 86: 364-9.

İletişim Kurulacak Yazar

Yrd. Doç. Dr. Soner DEMİREL
İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi
Göz Hastalıkları AD, Malatya
e-mail: sonerdem2000@yahoo.com